

Огієвич Софія Миколаївна
sophiaogyewuch@ukr.net
студентка бакалаврату спеціальності «Право»
Науковий керівник:
Франко Н. О., викладач кафедри філософії
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

З кожним роком світ усе більш впевнено рухається шляхом демократизації і гуманізації різних сфер соціального життя, охоплюючи собою, зокрема й освітній процес. Одним з найбільш масштабних та важливих проєктів сьогодні є розробка і втілення «інклюзивної освіти» як можливості ліквідації обмеженості освітнього процесу та соціальної ізоляованості окремих категорій осіб. Проте, незважаючи на актуальність і важливість інклюзивної освіти, досить часто на практиці виникають проблеми й труднощі, пов'язані з її реалізацією, на підставі чого й обґрунтовується актуальність дослідження цієї теми та потреба у її вивченні й глибокому розгляді.

Енциклопедія освіти, розкриваючи поняття інклюзивної освіти, дає підстави визначити її як систему освітніх послуг, метою якої є забезпечення основного права дітей на освіту, що зокрема передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, а саме дитини з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього закладу [1, с.11]. В основу інклюзивної освіти покладено прагнення забезпечити право кожної дитини бути повноцінним учасником освітнього процесу шляхом застосування спеціально розроблених методів, засобів, форм і технологій, які покликані враховувати індивідуальні риси осіб з особливими освітніми потребами.

Саме складність мети, завдань та багатофункціональність інклюзивної освіти свідчить про низку пов'язаних з нею труднощів і суперечностей. На підставі проведеного розгляду доцільним буде погодитися з позицією О. Заярнюк щодо розподілу таких проблем за тривірневою системою, виокремивши макрорівень, мезорівень і мікрорівень [2]. Подібна диференціація

дозволить чіткіше усвідомити наскільки велику роль відіграє той або той чинник у розвитку інклюзивної освіти. З огляду на зазначене та керуючись власним розглядом, доцільним є висвітлення наступних підсумків дослідження.

Макрорівень можна охарактеризувати, як ланку, яка охоплює широке коло тих чинників, котрі найістотніше впливають на гальмування процесу розвитку інклюзивної освіти і стосуються ролі держави в цій сфері. А саме до нього належить проблема відсутності законодавчого регулювання низки питань, пов'язаних з освітою людей з обмеженими можливостями.

Якщо схарактеризувати мезорівень, то найбільш важливими є проблеми наявності культурних стереотипів щодо зазначеної категорії осіб і неспроможність сучасної освітньої системи задовольнити потреби кожного індивіда. На нашу думку, наявність упередженого ставлення й неготовність широких кіл суспільства сприймати людей з обмеженими можливостями як таких, що є рівними в обсязі власних прав іншим членам суспільства, є чи не найскладнішою проблемою. Якщо на макрорівні проблема стосується окремої діяльності органів державної влади, то в цьому випадку питання охоплює все суспільство, змінити погляди та усталені норми якого за короткий відрізок часу практично неможливо, адже масштабні зміни потребують поступового втілення і тривалого пристосування.

Аналізуючи проблеми мікрорівня в контексті гальмування процесу розвитку інклюзивної освіти, доцільним буде зауважити, що ми погоджуємося із думкою О. Заярнюк, згідно з якою до цих проблем варто зарахувати «діяльність конкретних організацій та фахівців, окремих людей» [2]. Насамперед це стосується викладачів закладів освіти і їхнього психологічного рівня сприйняття й готовності працювати та навчати людей з обмеженими можливостями. Крім цього, сьогодні в закладах освіти все ще фіксується досить обмежена кількість працівників психологічної сфери, які є вкрай необхідними на нинішньому етапі розвитку інклюзії в Україні.

Розкриваючи загальний стан розробки і втілення інклюзивної освіти в нашій державі та виокремлюючи найбільш істотні наявні проблеми, варто зазначити, що вони пов'язані насамперед з

труднощами пересування на громадському транспорті, відсутністю спеціального обладнання для в'їзду або виїзду не лише ву навчальні заклади, але й навіть у житлові будинки, не створена спеціальна навчальна програма для надання якісних освітніх послуг людям з особливими освітніми потребами, немає чітко розробленого плану щодо одночасного надання освітніх послуг цій категорії осіб нарівні з іншими особами таким чином, щоб розвивати освітні навички, не знижуючи принагідно розумові здібності жодної частини навчальної аудиторії. Наявність таких істотних проблем практично унеможливлює реалізацію особами з особливими освітніми потребами конституційного права на отримання освіти.

Як висновок, варто зауважити, що виокремлені проблеми реалізації інклюзивної освіти мають бути підґрунтям не для сумнівів загалом щодо доцільності втілення такого процесу, а мотивацією для подальших досліджень та розробок стосовно удосконалення системи інклюзивної освіти. Чітко розроблені засади з боку науковців, вчених і висококваліфікованих спеціалістів з різних та дотичних до цієї проблеми галузей знань, а також підтримка і сприяння з боку держави є основою для розбудови й ефективної реалізації інклюзивної освіти в Україні.

Список посилань

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с
2. Заярнюк О.В. Інклюзивна освіта в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/11-2015/44.pdf> (дата звернення: 27.11.2020).